

Kapitola 10

Listiny a elektronické dokumenty

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat pojem elektronický dokument;
- popsat základní principy při ochraně elektronických dokumentů;
- vysvětlit požadavky nařízení eIDAS.

Klíčová slova:

Listina, dokument, elektronický dokument.

10.1 Definování základných pojmů

10.1.1 Základní pojmy

Dokument

Je jím každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena svým původcem nebo byla původci doručena.

Listina

Dokument vesměs v papírové podobě.

Elektronický dokument (ED)

Definice: Digitálně zpracovaný dokument, který je možno zpracovávat pomocí elektronických prostředků.

10.2 Ochrana elektronických dokumentů

Elektronické originály dokumentů dnes představují rovnocennou náhradu listin, kterou je možné archivovat po neomezeně dlouhou dobu. Základem právní úpravy nakládání s elektronickými originály dokumentů, se stalo zajištění jejich věrohodnosti, neporušitelnost a čitelnost. Toto bylo umožněno nejen pokrokem na poli technologií, ale zejména na poli potřebné legislativy, která umožnila využití technologického pokroku, který byl v této oblasti učiněn.

Elektronizace business procesů jednoznačně zařadila do stávajících procesů výpočetní techniku. S tím pak souvisí i skutečnost, že pracovní dokumenty jsou již vytvářeny, přenášeny uchovávány v elektronické podobě. Dnes již platná legislativa staví naroveň elektronický dokument, který má platnost originálu a může se s ním zacházet jako s tradičním dokumentem v listinné podobě (tedy v současné době vesměs s papírovým dokumentem).

Problematiku práce s elektronickými dokumenty podporuje i stávající legislativa, která umožňuje řešit požadavky na důvěryhodnost elektronických dokumentů, tj. dokumentovat:

- Autentičnost – věrohodnost původu
- Integritu – neporušenost obsahu
- Dostupnost – čitelnost
- Důvěrnost – v případě citlivých informací

Současně byla díky výše uvedené novelizaci patřičné legislativy zavedena celá sada referenčních norem AdES vydaných Evropským institutem pro standardy v telekomunikacích ETSI, které stanovily požadavky na formáty zpracovávaných elektronických dokumentů (PAdES, XAdES, CAdES).

Z pohledu zabezpečení těchto dokumentů vystaly nové úkoly a agendy pro podnikové bezpečnostní útvary, které musely své činnosti rozšířit ze zajišťování fyzické bezpečnosti do problematiky bezpečnosti IT. S tím souvisí zavedení správy přístupových práv,

Přístupová práva musí být v souladu s činností jednotlivých uživatelů informačních systémů, resp. povinnostmi a pravomocemi v jednotlivých pracovních agendách. Přistupuje zde i nový požadavek na zařazení uživatelů do určité typové autorizační skupiny, kde jednotliví pracovníci ve skupině mají stejná práva, přičemž musí být řešena otázka možné anonymity.

Zpracování systému přidělování práv se dostává z organizační roviny, resp. administrativní bezpečnosti jednoznačně do bezpečnosti IT, která je spojena s:

- založením uživatele;
- založením a aktivací autorizace;
- přiřazení autorizace uživatelům apod.

V předchozích kapitolách již byly probrány nástroje a metody zabezpečení elektronických dokumentů tj.:

- autentizace;
- elektronický podpis;
- DBP;
- elektronická pečeť a časové razítko.

10.3 Nařízení eIDAS

Cílem zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce je adaptace právního řádu České republiky na přijetí nařízení eIDAS pro oblast služeb vytvářejících důvěru. V zákoně je upraveno pouze to, co nařízení výslovně nechává na úpravu vnitrostátním právním řádem. Úprava obsažená v zákoně proto zejména stanoví některé postupy poskytovatelů služeb vytvářejících důvěru a požadavky na služby vytvářející důvěru a pravidla elektronického podepisování, elektronického pečetění a opatřování dokumentů elektronickými časovými razítky. Zákon rovněž stanovuje Ministerstvo vnitra jako orgán dohledu nad poskytovateli služeb vytvářejících důvěru. V zákoně není upravena elektronická identifikace, která bude řešena samostatně.

Cílem předkládaného změnového zákona je reflektovat změny, které přináší nařízení eIDAS, případně i kmenový zákon – zákon o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, v příslušných zvláštních zákonech. Změnový zákon obsahuje také novelu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a novelu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Novelu těchto zákonů byly připraveny v souvislosti s plněním úkolu, stanoveného Ministerstvu vnitra na základě plánu legislativních prací na rok 2015 a Akčního plánu České republiky Partnerství pro otevřené vládnutí na období let 2014 až 2016 stanovit jednotící pravidla pro poskytování informací povinnými subjekty ve formě otevřených dat.

Ministerstvo vnitra plní úkoly orgánu dohledu podle nařízení eIDAS a dále podle zákona č. 297/2016 Sb. o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce. Zpracovává také návrhy právních předpisů týkajících se elektronického podpisu a v jeho působnosti je rovněž zajištění mezinárodní spolupráce v této oblasti a plnění úkolů plynoucích z členství ČR v mezinárodních organizacích.

V kapitole je projednána problematika elektronických dokumentů, popsán princip jejich zabezpečování během jejich celého životního cyklu. Je zde také zmíněno nařízení eIDAS a jeho určení.

1. Definujte pojmy dokument, listina, elektronický dokument.
2. V čem spočívá ochrana elektronických dokumentů?
3. Jaké jsou požadavky nařízení eIDAS?

Literatura k tématu:

- [1] SMEJKAL, V., KODL, J., UŘIČAŘ, M. *Elektronický podpis podle nařízení eIDAS. Revue pro právo a technologie*, VI., 2015, č. 11, s. 189–235. ISSN 1804-5383 (Print), ISSN 1805-2797 (Online).
- [2] SMEJKAL, V., RAIS, K. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: GRADA, 2013, 488 str., ISBN 978-80-247-4644-9.